

פרוטוקול מס' 27/ב'

מישיבת ועדת הכנסת
שהתקיימה ביום ה', כ' באדר א' תשי"ז - 21.2.1957
בשעה 20.30.

נרכחים:

ב. אזניה - היו"ר
ש. בנה
ע. איכילוב
ש. הלל
ש. יוניצ'מן
י. כץ
ד. ליבשיץ
ד. נצר
י. ניצני
מ. נורוק
א. כהן
ס. סנה
א. תלמי

מזמנים:

פ. רוזן - שר המשפטים
מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
א. צידון - סגן משכיר הכנסת
ח. אריאב - סגן יו"ר הכנסת
ט. ליאור - מזכיר יו"ר הכנסת

קביעת כוון אגון אהרן ראש האגודה

סכך - היום:

היו"ר ב. אזניה:

אני פותח את הישיבה.

אני מוסר את רשות הדיבור להצעה לשר המשפטים.

שר המשפטים פ. רוזן:

אין לי הצעה, אני רק רוצה למסור לוועדת הכנסת שראש הממשלה ימסור הערב את הודעתו בשעה תשע, ואשר לנויכוח - הממשלה מניחה לוועדת הכנסת להחליט מתי היא רוצה שהוויכוח יתקיים. לממשלה היה רצון שהוויכוח לא יהיה הערב, כי היא צריכה עוד להמשיך את ישיבותיה.

אני חושב שהוויכוח קצר יהיה יותר טוב מאשר ויכוח ממושך. ואם מותר לי להציע הצעה, אני חושב שהוויכוח בן שלוש שעות היה מספיק. הממשלה מוכנה שהוויכוח יתקיים מחר לפני הצהריים.

ש. יוניצ'מן:

כיון שהממשלה השאירה לוועדת הכנסת להחליט מתי לקיים את הוויכוח, אינני רואה שום סיבה מדוע אנחנו צריכים אחרי הודעת הממשלה להפסיק את הישיבה ולחדש אותה מחר. אני חושב שאחד מהדברים המקובלים בכנסת הוא לא לקיים ישיבות בימים ששי, שבת וראשון. לו היה הכרח להתחיל את הישיבה מחר בהודעה, אז יש כבר צורך לגמור אותה. אבל אם יש אפשרות לסיים את הוויכוח ביום חמישי, אור ליום ששי, אינני רואה סיבה לא לעשות זאת.

אני גם חושב שיהיה טוב לענין אם תהיה רציפות, שאחרי ההודעה יבוא הוויכוח.

לכן אני מציע שהוויכוח יתקיים הלילה. אני מציע שהוויכוח לא יהיה בן שלוש שעות, אלא כפי שקבענו פעם, בן חמש-שש שעות.

שר המשפטים פ. רוזן:

נקודה אחת ברברי אולי לא היתה מספיק ברורה. אנחנו כן מתנגדים לכך שהוויכוח יתקיים הערב, כי הממשלה צריכה להמשיך הערב את ישיבותיה. השגריר צריך לצאת את הארץ מחר בשש בבוקר, ועל הממשלה להחליט עוד כמה דברים.

כשאמרתי שאנחנו מניחים בידי ועדת הכנסת את ההחלטה מתי לקיים את הוויכוח, התכוונתי לכך שהוויכוח יהיה ביום ששי או ביום שני. אבל הלילה זה לא בא בחשבון, כי אין אנחנו יכולים להשתחרר.

ש. יוניצ'מן:

אחרי התיקון של שר המשפטים, אני עוד יותר עומד על דעתי שאנחנו מוכרחים לקיים את הוויכוח הערב. אני חשבת שההודעה תהיה הערב על סמך החלטה ברורה וסופית. השר אומר שהממשלה צריכה עוד להחליט על כמה דברים כדי למסור אותם לשגריר היוצא, זאת אומרת שהיא קשורה עם יציאתו של השגריר, ולכן טוב יהיה שהוויכוח יתקיים לפני שהממשלה מחליטה באופן סופי. תמיד טוב שהממשלה תשמע גם את דעת האופוזיציה, כי סוף סוף אנחנו נכנסים למצב לא קל, מצב של צרות וסבל, וטוב שלפני שתתקבל החלטה סופית וגורלית שהממשלה תשמע מה חושבים חברי הכנסת.

לכן אני עומד על הצעתי שהוויכוח יתקיים הלילה.

ע. איכילוב:

כאשר ממציאים לטיעות או לראשי הטיעות תכונן הודעתה של הממשלה לפני ההודעה, אז אפשר ורצוי לקיים את הוויכוח מיד לאחר ההודעה. אולם כאשר אינפורמציה זו לא נמסרת, ייתכן אז שצריך חצי שעה או שעה של הפסקה בין הודעת הממשלה ובין התחלת הוויכוח כדי לאפשר לטיעות לסכם את קו הדיון.

אבל בשאלה זו, שחומרתי ורצינותה ידועות, שנשמע הודעת של הממשלה הערב והוויכוח ידחה למחר או ליום שני, להפריד כל כך בין הודעת הממשלה ובין הוויכוח - זה איננו מתקבל לא רק מבחינה פרלמנטרית, אלא אפילו מבחינת הרגש.

מ.י.

שמענו משר המשפטים שהממשלה החליטה על תוכן ההודעה שתמסור, וכי ישיבת הממשלה צריכה עוד להימשך הערב. זה אומר שמה לא כל כך ברור. ובכן אם כך הוא המצב, ולאור הדברים שאמרתי קודם, אני מציע שגם ההודעה תידחה למחר בבוקר, ולאחר מכן נקיים את הוויכוח.

ש. בבה:

בעקבות דבריו של חבר הכנסת איכילוב, אני רוצה לשאול את שר המשפטים משום מה מייחסת הממשלה חשיבות כה גדולה לכך שההודעה תמסר הערב? אם הכנסת מתכנסת, והממשלה אינה מתנגדת לשמוע את דברה ביום ב', מדוע היה צורך בכינוס הזה? לממשלה יש גם דרכים אחרות למסור את הודעתה.

ובכן מה הם הנימוקים הטניעיים את הממשלה למסור את הודעתו הערב, ומדוע לא לנצל את הערך הפסיכולוגי של הרגע הזה בחיי המדינה כדי לתת רציפות לדבר הזה?

אני שואל מדוע לא לקבל את ההצעה שהממשלה תמסור את הודעתה מחר בבוקר, ואחר כך יהיה הוויכוח. הממשלה מוכרחה להיות מוכנה בתום הוויכוח להחליט משהו. אם החלטת הממשלה עוד איננה מוכנה, אז לשם מה להודיע? האם לא יותר נכון יהיה שהממשלה עוד תתכנס ותתייעץ?

שר המשפטים פ. רוזן:

הממשלה תציע שהבית ירשום לפניו את הודעת ראש הממשלה.

ש. בבה:

גם אם יוצאים מתוך הנחה זו, יהיה לזה ערך יותר גדול אם ההחלטה תתקבל מיד לאחר הודעת הממשלה. ובכן מהו הנימוק להפרדת ההודעה מהוויכוח? מדוע אין הממשלה יכולה להגיד את דבריה מחר בבוקר?

היו"ר ב. אזניה:

איננו יכולים לשנות את העובדה שהודעת הממשלה תמסר הערב. עלינו רק להחליט אם לקיים את הוויכוח ביום ששי או ביום שני, וכמה שעות נקדיש לו.

ש. בבה:

האם ועדה זו אינה יכולה להחליט שהודעת הממשלה לא תמסר הערב?

היו"ר ב. אזניה:

אני רוצה להסב את תשומת לבכם לכך שוועדת הכנסת אינה קובעת את סדר היום של הכנסת. היא קובעת כמה שעות יתקיים הדיון. לגבי סדר-היום - כתוב בטפורש שעל כך מחליטה הנשיאות עם הממשלה. זו פרוצדורה קבועה.

א. רמז:

נדמה לי שצריך להתייחס למצב המדיני עכשיו בקצת יותר דינמיות, כשם שהמצב הוא די דינמי. אני חושב שהכנסת וגם הממשלה נמצאות תחת חובת מילוי החלטת כנסת קודמת שנתקבלה בבית. כן אני חושב שהחלטת הממשלה אינה בניגוד להחלטת הכנסת אלא להיפך. משום כך אין צורך בהחלטה נוספת. דומני שהוויכוח כאן הוא יותר ויכוח הפגנתי של תמיכה בעמדה אחידה מאשר של אופוזיציה על ענין שיש לגביו שתי דעות מנוגדות.

משום כך אין להקשות מה חשיבות יש להודעה הערב. היא דרושה. ויש ערך לכל שעה ולכל יום, אם כי העמדה שלנו בשאלת יציבה.

אני הייתי מציע שההודעה תמסר הערב, ושהוויכוח יתקיים ביום ב', וזאת מכמה טעמים:

קודם כל עד יום שני לכנסת ככנסת יהיה הרבה יותר מה להגיד. כי גם אם מחר בדחיפות רבה נקיים ויכוח, הוא יהיה ויכוח מלולי על שום דבר, ולא יהיה ויכוח שבא כתגובה על תגובה של גורמים שצריכים יהיו להגיב על הודעת ראש הממשלה. ועל התגובה - בוודאי יהיה ויכוח נוסף. וכמה פעמים אפשר להשאיר רושם על העם והישוב באותם העניינים?

שבית אני חושב שביום שני יהיה זמן לסייעות להכין את עצמן לוויכוח על הודעת ראש הממשלה, וכן נוכל לעמוד ביבתיים על מה שיתרחש באו"ם, בארצות-הכרית ובמקומות אחרים.

ולכן במסיבות הנתונות זו גישה הרבה יותר

הממשלה תציע שהבית ירשום לפניו את הודעת ראש הממשלה.

מ.י.

אבל במקרה זה זה לטובת העניין. כי אם עובדת הודעת הממשלה הלילה אי אפשר לשנות. עובדת צרכיה של הממשלה גם כן יותר חשובה מוויכוח, אשר לא יוסיף הרבה כרגע. אילו כך היינו מחליטים, היינו משרתים את העניין בצורה יעילה ביותר.

ג. נוחוק:

כפי ששמענו משר המשפטים, מבחינה טכנית אין שום אפשרות שהוויכוח יתקיים הערב. ומשום כך אנחנו צריכים לדחותו. ואם לדחות - אז רק ליום ב', לא רק משום שמחר ערב שבת, אלא עומדת לפנינו אא אותה תמונה של יום ד', ואני משוכנע שאם נקבע את הוויכוח ליום ששי, כולם יעזבו את הכנסת וזה לא לכבוד הכנסת ולא בהתאם לערכה. כי אנו כולנו יודעים שאנחנו עומדים לפני בעיה חסורה ורצינית מאד.

ועוד דבר: עד יום ב' תהיינה חדשות שיהיה צורך

להגיב עליהן.

א בגלל כל הנימוקים האלה אני מציע גם כן לקיים

את הוויכוח ביום ב'.

א. רזיאל-נאור:

אני כמובן מציעה שהוויכוח יתקיים הלילה. אני תמהה לשמוע את כל הנימוקים שהושמעו. אינני יכולה להבין הנחה שצרכיה של הממשלה חשובים יותר מהוויכוח שיתקיים כאן. הכנסת היא הריבונות של האומה, היא נושאת הריבונות שלה, ואין ביטוי כמו "צרכיה של הממשלה" אומר ולא כלום.

הוויכוח שעתיד להישמע בבית הזה דרוש למדינה ולעם

וגם לממשלה במלחמתה. אם אנחנו נפריד בין ההודעה לוויכוח, ייווצר רושם מטעה ומוטעה בעולם ובמדינה. אם הממשלה החליטה לומר לא, ההפסקה הזאת תיצר את הרושם שהפרלמנט והעם והמדינה אינם מוכנים ללא הזה, וזה יחליש את עמדתנו מבחינה פוליטית. אם יש כבר כיום בנות-קול של תמיכה, אז ההפסקה הזאת תחליש אותן וכל אלה שמוכנים היום לצאת וללחום למען ענייננו, יאמרו: אם אלה לא מסוגלים להיכנס למערכה, מה נעשה אנו למענם? אם הממשלה החליטה להגיד כן - גם אז ההפסקה הזאת תחליש את עמדתה, כי זה יראה שהממשלה לא רוצה את הכן הזה.

יושב-ראש הוועדה אומר שאנחנו שוכחים את הפרוצדורה.

פרוצדורה זה דבר טוב, אבל מעל לכל יש גם שכל ישר. הכנסת חייבת לפעול לפי התקנות וגם לפי השכל הישר. והשכל הישר דורש שלא תהיה הפסקה במקרה כזה. וגם אם אא אא כתוב שוועדת הכנסת אינה קובעת את סדר היום, לממשלה יש זכות טבעית לקבל עצה טובה מהוועדה. זה יהיה רע מאד לעניין אם נדחה את הוויכוח ליום ב'.

אני רוצה להגיד שלפעמים הממשלה צריכה גם לזכור

את ההבטחות שהיא נותנת לבית הזה, את ההבטחות שהיא נותנת לאופוזיציה. את העניין הזה כבר מושכים כעשרה ימים בהבטחה: מחר, מחרתיים. הממשלה הבטחה לאופוזיציה שיהיה דיון, ואתמול היא שוב הבטיחה שיהיה דיון.

לדעתי הדיון חייב להתקיים הערב, גם מטעם נוסף

שהכנסת איננה מכשיר לעבודה בדיעבד. לכנסת יש מה לומר לגופם של עניינים, בפרט בדברים הפוליטיים הקובעים את עתיד האומה. אנחנו איננו בית-חרושת לחוקים, עם כל החשיבות שיש לחוקים ומסים. אבל מעל לכל עומדת החובה הפוליטית שלנו. על כן חשוב והכרחי שהוויכוח יתקיים עוד הלילה.

ח. אריאב:

לפי הפרוצדורה והנוהג ועדת הכנסת קובעת את משך

הדיון. יכול להיות שלפני ישיבת ועדת הכנסת היתה צריכה להתקיים ישיבת הנשיאות שהיתה מחליטה אם לקיים את הישיבה מחר או ביום ב'. ועדת הכנסת יכולה רק להחליטה כמה שעות להקדיש לוויכוח.

לעצם העניין מלים אחדות. אני חושב שהרבה יותר

יפה היה לו ישבה עכשיו נשיאות הכנסת יחד עם נציג הממשלה. והרבה יותר יפה היה לו בכלל היו דוחים את ההודעה למחר בבוקר.

אני מציע שוועדת הכנסת תסתפק רק בהחלטה אם לקיים

ויכוח וכמה זמן להקדיש לו.

ט.י.

אשר לשאלה אם לקיים את הוויכוח הערב או מחר - אני הייתי מציע לקרוא באופן דחוף לישיבת נשיאות הכנסת, ואז היא יכולה להחליט יחד עם הממשלה אם בכלל לדחות את ההודעה למחר. בכל אופן, אשר להחלטה אם לקיים את הוויכוח מחר או ביום ב' - תשאירו זאת לנשיאות.

ט. סנה:

אני חושב שהממשלה העמידה את הכנסת במצב קשה. היא מסרה באמצעות שר המשפטים שתי הודעות: (א) שהיא תמסור את דברה הערב; (ב) שהיא לא תהיה נוכחת הערב בכנסת, כלומר שהערב אי אפשר לקיים את הוויכוח, ואינני חושב שוועדת הכנסת באופן הפגנתי תחליט לקיים את הדיון בהעדרה של הממשלה.

אנחנו יכולים להיות לא מרוצים מזה, אבל אני חושב שוועדת הכנסת מוכרחה להתקשב בזה. אינני שואל מדוע הממשלה מאיצה בעצמה במסירת ההודעה, כי גדמה לי שזה מובן.

אני מציע לא לדחות את הדיון ליום ב', כי אז יהיה ניתוק רק בין הודעת הממשלה ובין דבר הכנסת. אני מציע שהדיון בכנסת יתקיים מחר, ומכיון שזה יום ששי, אני מציע שיתחילו בתשע בבוקר, יקדישו לדיון חמש שעות.

נ. ניר:

ועדת הכנסת יכולה רק להמליץ בפני הנשיאות מה היא רוצה. על סדר היום של הכנסת מחליטה הנשיאות. אם מדברים על המלצות, אני אציע לכנסת להמליץ על כך שההודעה תהיה הערב והדיון יהיה מחר בבוקר.

ש. יוניצ'מן:

אותו סעיף בתקנון המדבר על הודעת הממשלה אומר גם שאחרי הודעת הממשלה מקיימים דיון, וזה ברור. כך היה נהוג עד היום. הכוונה היא לקיים את הדיון לפחות באותו שבוע שבו נמסרת ההודעה.

יש לי הצעה. אני חושב שהפעם, בשאלה כה חשובה ומכריעה, אפשר לתת למליאה להחליט.

היו"ר ב. אזניה: לא.

אני רוצה לומר לכם איך אנהג בהצבעה. אני מציע שאנחנו החליט קודם כל על מספר השעות, והצעתי היא - 3 שעות.

ע. איכילוב: שמענו שהנשיאות תחליט אם לקיים את הוויכוח מחר או ביום ב'. אני מציע לפני כן שההחלטה שלנו תהיה כזו שאם הנשיאות מחליטה לקיים את הוויכוח ביום ב' - נקדיש לו 6 שעות; אם היא מחליטה לקיים אותו ביום שש - 4 שעות.

היו"ר ב. אזניה:

הצעתי א היא שנחליט על ויכוח בן שלוש שעות ונמליץ לקיים אותו מחר.

ש. יוניצ'מן:

אני מציע 6 שעות. ואני רוצה שיושב-ראש הוועדה ידע שאנחנו נדרוש מילוי הבטחה, וגם אם יוחלט על ויכוח של 4 שעות, אנחנו נמצא דרך לדבר מה שמגיע לנו מתוך 6 שעות.

א. רוזיאל-נאור:

אני מציע לקיים את הוויכוח הערב ולהקדיש לו שש שעות.

היו"ר ב. אזניה:

אני מעמיד להצבעה את ההמלצה לקיים את הפשיבה היום. יש שלוש הצעות: האחת - לקיים את הוויכוח הערב; השנייה - מחר; והשלישית - לקיימו ביום ב'.

ה צ ב ע ה

ההצעה לקיים את הוויכוח ביום ו' - נ ת ק ב ל ה.

היו"ר ב. אזניה:

לגבי מסך הוויכוח יש גם כן שלוש הצעות: האחת - לקיים ויכוח של 6 שעות; השנייה - 4 שעות והשלישית - חמש שעות. אני מעמיד את ההצעות האלו להצבעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להמדיש לווירוח 4 שעות - נ ת ק ב ל ה.